РЕШЕНИЯ НА ЗАДАЧИТЕ ОТ БРОЙ 4, 2015

Задача 1. За реалните положителни числа x_1, x_2, …, x_n $(n \ge 2)$ е изпълнено равенството $x_1^2 + x_2^2 + \cdots + x_n^2 = s$. Да се докаже неравенството $\frac{x_1^3}{s - x_1^2} + \frac{x_2^3}{s - x_2^2} + \cdots + \frac{x_n^3}{s - x_n^2} \ge \frac{\sqrt{ns}}{n-1}$. Кога се достига равенството?

Лучиан Туцеску – Крайова, и Мариан Воинеа – Букурещ

Решение. Без ограничение на общността можем да считаме, че $x_1 \ge x_2 \ge \cdots \ge x_n$. Тогава $x_1^3 \ge x_2^3 \ge \cdots \ge x_n^3$ и $\frac{1}{s - x_1^2} \ge \frac{1}{s - x_2^2} \ge \cdots \ge \frac{1}{s - x_n^2}$. Оттук според неравенството на Чебишов следва

$$(*) \quad \frac{x_1^3}{s - x_1^2} + \frac{x_2^3}{s - x_2^2} + \cdots + \frac{x_n^3}{s - x_n^2} \ge \frac{1}{n}\left(x_1^3 + x_2^3 + \cdots + x_n^3\right)\left(\frac{1}{s - x_1^2} + \frac{1}{s - x_2^2} + \cdots + \frac{1}{s - x_n^2}\right).$$

От неравенството на Чебишов следва още, че $\left[\left(s - x_1^2\right) + \left(s - x_1^2\right) + \cdots + \left(s - x_1^2\right)\right]\left(\frac{1}{s - x_1^2} + \frac{1}{s - x_2^2} + \cdots + \frac{1}{s - x_n^2}\right) \ge n^2$, което води до неравенството $\frac{1}{s - x_1^2} + \frac{1}{s - x_2^2} + \cdots + \frac{1}{s - x_n^2} \ge \frac{n^2}{(n-1)s}$.

След последователно прилагане на „хубавото неравенство“ и неравенството между средното аритметично и средното квадратично получаваме

$$x_1^3 + x_2^3 + \cdots + x_n^3 = \frac{x_1^4}{x_1} + \frac{x_2^4}{x_2} + \cdots \frac{x_n^4}{x_n} \ge \frac{\left(x_1^2 + x_2^2 + \cdots + x_n^2\right)^2}{x_1 + x_2 + \cdots + x_n} =$$

$$= \frac{s^2}{x_1 + x_2 + \cdots + x_n} \ge \frac{s^2}{\sqrt{n\left(x_1^2 + x_2^2 + \cdots + x_n^2\right)}} = \frac{s\sqrt{s}}{\sqrt{n}}.$$

След заместване на намерените две неравенства в дясната страна на $(*)$ $\frac{x_1^3}{s - x_1^2} + \frac{x_2^3}{s - x_2^2} + \cdots + \frac{x_n^3}{s - x_n^2} \ge \frac{\sqrt{ns}}{n-1}$. Равенство се достига тогава и само тогава, когато $x_1 = x_2 = \cdots = x_n = \sqrt{\frac{s}{n}}$.

Задача 2. Нека M и N са такива точки съответно от страните AC и BC на остроъглния триъгълник ABC, че е изпълнено равенството $\sphericalangle AMB + \sphericalangle ANB = 180^\circ$. Ако P и Q са средите съответно на отсечките AN и BM, а T е пресечната им точка, да се докаже, че когато точките M и N менят положенията си върху страните AC и BC, описаната около ΔPQT окръжност минава през постоянна точка. Къде лежи тази точка?

Хаим Хаимов – Варна

Решение. Нека E е средата на AB, а O е втората пресечна точка на описаната около ΔMNC окръжност с медианата CE. Ще покажем, че когато M и N менят положенията си съответно върху AC и BC, точката O лежи върху описаната за ΔPQT окръжност k и е постоянна за k. От равенствата $\frac{1}{2}OM.AC.\sin\sphericalangle OMC = S_{AOC} = S_{BOC} = \frac{1}{2}ON.BC.\sin\sphericalangle ONB$ и $\sphericalangle OMC = \sphericalangle ONB$ следва, че $OM.AC = ON.BC$, т.е. От друга страна, равенствата $\sphericalangle AMB + \sphericalangle ANB = 180^\circ$ и $S_{ABC} = \frac{1}{2}AC.MB.\sin\sphericalangle AMB = \frac{1}{2}BC.NA.\sin\sphericalangle ANB$ водят до $\frac{MB}{NA} = \frac{BC}{AC}$. Следователно $\frac{OM}{ON} = \frac{MB}{NA} = \frac{BC}{AC}$. Сега от условието $\sphericalangle AMB + \sphericalangle ANB = 180^\circ$ следва, че $\sphericalangle BMC + \sphericalangle ANC = 180^\circ$. Затова четириъгълникът $MTNC$ е вписан в окръжност k_0, т.е. точката T лежи върху описаната около ΔMNC окръжност. Оттук следва, че $\sphericalangle OMT = \sphericalangle ONT$, т.е. $\sphericalangle OMB = \sphericalangle ONA$.

Следователно $\Delta MOB \sim \Delta NOA$, откъдето $\frac{OA}{OB} = \frac{AN}{BM} = \frac{AC}{BC}$. Заключаваме, че O е втората пресечна точка на CE с Аполониевата окръжност за отсечката AB при отношение $\frac{AC}{BC}$. Следователно точката O е неподвижна точка върху медианата CE. Освен това от $\Delta MOB \sim \Delta NOA$ следва, че $\Delta OQB \sim \Delta OPA$. Затова $\sphericalangle OQB = \sphericalangle OPA = \sphericalangle OPT$. Следователно четириъгълникът $OPQT$ е вписан в окръжност, т.е. $O \in k$. С това задачата е решена, но се оказва, че окръжността k минава през още една постоянна точка. Това е средата E на AB. В доказателството на този факт ще из ползваме означенията: $BC = a$, $CA = b$, $AB = c$, $\sphericalangle BAC = \alpha$, $\sphericalangle ABC = \beta$

,

$\sphericalangle AMB = \delta$ и S – лицето на ΔABC. От синусовата теорема за ΔABM имаме равенствата $\dfrac{BM}{\sin\alpha} = \dfrac{AM}{\sin(\alpha+\delta)} = \dfrac{AB}{\sin\delta}$. Оттук следва $BM = \dfrac{c.\sin\alpha}{\sin\delta}$ и $AM = \dfrac{c}{\sin\delta}(\sin\alpha\cos\delta + \sin\delta\cos\alpha) = c(\sin\alpha ctg\delta + \cos\alpha)$.

След заместване на равенствата $\sin\alpha = \dfrac{2S}{bc}$ и $\cos\alpha = \dfrac{-a^2+b^2+c^2}{2bc}$ получаваме $BM = \dfrac{2S}{b\sin\delta}$ и $AM = \dfrac{4S.ctg\delta - a^2 + b^2 + c^2}{2b}$. Аналогично от синусовата теорема за ΔABN, която се изразява с равенствата $\dfrac{AN}{\sin\beta} = \dfrac{BN}{\sin(\delta-\beta)} = \dfrac{AB}{\sin\delta}$ и равенствата $\sin\beta = \dfrac{2S}{ac}$ и $\cos\beta = \dfrac{a^2-b^2+c^2}{2ac}$ следват равенствата $AN = \dfrac{2S}{a\sin\delta}$ и $BN = \dfrac{-4S.ctg\delta + a^2 - b^2 + c^2}{2a}$.
От свойствата на секущите към окръжността k_0 следват равенствата $AT.AN = AM.AC$ и $BT.BM = BN.BC$. Оттук, като вземем предвид получените по-рано равенства, намираме $AT = \dfrac{a.\sin\delta}{4S}\left(4S.ctg\delta - a^2 + b^2 + c^2\right)$ и $BT = \dfrac{b.\sin\delta}{4S}\left(-4S.ctg\delta + a^2 - b^2 + c^2\right)$. Нека сега k_1 е описаната около ΔAET окръжност. От свойствата на секущите към k_1 следва $AU.AE = AT.AP$. Тъй като $AE = \dfrac{c}{2}$, $AP = \dfrac{AN}{2}$ и $UE = AE - AU$, то $UE = \dfrac{1}{2c}\left(-4S.ctg\delta + a^2 - b^2\right)$.
Нека k_1 пресича за втори път BM в точка Q'. От свойството на секущите към k_1, изразяващо се с равенството $BQ'.BT = BE.BU$, и равенствата $BE = \dfrac{c}{2}$ и $BU = BE + UE$ следва $BQ' = \dfrac{(c+2UE)cS}{b\sin\delta\left(-4Sctg\delta + a^2 - b^2 + c^2\right)}$.
След заместване в това равенство на намерения израз за UE получаваме $BQ' = \dfrac{S}{b\sin\delta}$. Следователно $BQ' = \dfrac{BM}{2}$. Това означава, че Q' е среда на BM, т.е. $Q' \equiv Q$. Следователно $k_1 \equiv k$ и k минава през E. Така окончателно стигаме до извода: когато точките M и N се движат съответно по AC и BC,

окръжността k пресича медианата CE на ΔABC в две постоянни точки, едната от които е средата E на AB, а другата е такава точка O, за която е изпълнено $\dfrac{OA}{OB}=\dfrac{AC}{BC}$.

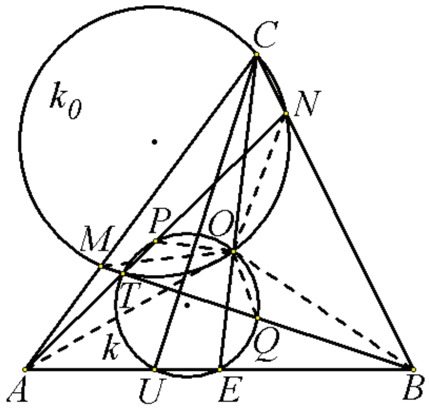

Задача 3. Дадени са сфера S и точките A_1, A_2, $\dots$, A_n върху нея. Да се определи множеството от точки P, които са вътрешни за S и удовлетворяват равенството $\dfrac{A_1P}{PB_1}+\dfrac{A_2P}{PB_2}+\cdots+\dfrac{A_nP}{PB_n}=n$, където B_k е пресечната точка на A_kP и S $\left(k=1,2,\dots,n\right)$.

Христо Лесов – Казанлък

Решение. Нека O и R са съответно центърът и радиусът на сферата S. При $n=1$ върху S е дадена само една точка A_1 и е изпълнено равенството $\dfrac{A_1P}{PB_1}=1$, т.е. $A_1P=PB_1$. Затова P е средата на хордата A_1B_1 и лежи върху окръжност, описана около правоъгълния триъгълник A_1PO $\left(\sphericalangle A_1PO=90^\circ\right)$ или $P\equiv O$. Следователно търсеното множество е сфера с диаметър $A_1O=R$ без точката A_1. При $n\geq 2$ върху S са дадени поне две точки, а тройките точки A_1, P, O; A_2, P, O;…; A_n, P, O лежат на окръжности с общ диаметър

$DE = 2R$, където D и E са пресечните точки OP с S. От тези окръжности следва зависимостта

$$A_1P.PB_1 = A_2P.PB_2 = \cdots = A_nP.PB_n = DP.PE = (R+OP)(R-OP) = R^2 - OP^2.$$

Даденото в условието равенство преобразуваме във вида

$$\frac{A_1P^2}{A_1P.PB_1} + \frac{A_2P^2}{A_2P.PB_2} + \cdots + \frac{A_nP^2}{A_nP.PB_n} = n \text{ или } \frac{A_1P^2 + A_2P^2 + \cdots A_nP^2}{R^2 - OP^2} = n, \text{ т.е.}$$

$A_1P^2 + A_2P^2 + \cdots + A_nP^2 = n.(R^2 - OP^2) \quad (1)$. От известното равенство на Лайбниц или теоремата на Лагранж за инерчните моменти I_G и I_P на системата точки A_1, A_2, $\cdots$, A_n с равни маси спрямо нейния масов център G и произволна точка P следва $I_P - I_G + n.PG^2$, т.е. $A_1P^2 + A_2P^2 + \cdots + A_nP^2 = A_1G^2 + A_2G^2 + \cdots + A_nG^2 + n.PG^2$ (2 (Паскалев, Г., И. Чобанов. Забележителни точки в триъгълника. Народна просвета, София, 1985). При $P \equiv O$ от (2) получаваме $A_1O^2 + A_2O^2 + \cdots + A_nO^2 = A_1G^2 + A_2G^2 + \cdots + A_nG^2 + n.OG^2$.

Тъй като $A_1O = A_2O = \cdots = A_nO = R$, то $A_1G^2 + A_2G^2 + \cdots + A_nG^2 = n.(R^2 - OG^2)$. Сега заместваме в (2) и намираме $A_1P^2 + A_2P^2 + \cdots + A_nP^2 = n.(R^2 - OG^2 + PG^2) \; (3)$. От (1) и (3) следва, че $n.(R^2 - OP^2) = n.(R^2 - OG^2 + PG^2)$ или $OP^2 + PG^2 = OG^2$. От теоремата, обратна на Питагоровата, следва, че $\sphericalangle OPG = 90^\circ$. Това означава, че точката P описва сфера с диаметър OG, която е вътре в дадената сфера S, защото точките A_1, A_2, $\ldots$, A_n са върху S, а G е вътрешна за S. Остава да покажем, че за всяка точка P от сферата с диаметър OG е изпълнено равенството (1). Тъй като $\sphericalangle OPG = 90^\circ$, от Питагоровата теорема имаме $OP^2 + PG^2 = OG^2$, т.е. $PG^2 - OG^2 = -OP^2$. Но равенството (3) е в сила за произволна точка P и затова имаме $A_1P^2 + A_2P^2 + \cdots + A_nP^2 = n.(R^2 - OP^2)$, което е (1). С това е доказано, че търсеното множество от точки P е сфера с диаметър OG.